

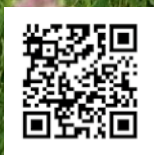
ismertető a természetvédelmi
területeken található kijelölt
turistautak/tanösvények
látogatói számára

ÉLŐHELYEK

Branka Trčak, Monika Podgorelec

HABITATS

guide for visitors
on marked footpaths/trails
in nature protected areas

GORIČKOPORABJEŐRSÉGMURA

NATURA 2000

- GORIČKO** A szlovéniai Goričko Tájvédelmi Park védett természeti területe
- ŐRSÉG** Az Őrségi Nemzeti Park védett természeti területe, amely magában foglalja az Őrséget, a Szlovén Rábavidéket és a Vasi Hegyhát egy részét
- MURA** Velika Polana, Črenšovci és Razkrižje községek Natura 2000 területei

ismertető a természetvédelmi területeken található kijelölt turistautak/tanösvények látogatói számára

ÉLŐHELYEK

Branka Trčak, Monika Podgorelec

HABITATS

guide for visitors
on marked footpaths/trails
in nature protected areas

- GORIČKO** Nature Protection Area of Goričko Nature Park, Slovenia
- ŐRSÉG** Nature Protection Area of Őrség National Park with the Őrség and Slovenian Porabje Regions and part of Vasi Hegyhát Region.
- MURA** Natura 2000 site in Velika Polana, Črenšovci and Razkrižje Municipalities

TARTALOM/CONTENT

Bevezető az ismertetőhöz	6
Introduction to the Guide	7
Az ismertetőben szereplő fátlan jelölő élőhelyek	10
Non-forest target habitat types for particular Natura 2000 sites	10
Az élőhelytípusokat bemutató, tájékoztatókkal ellátott turistautak és tanösvények	11
Areas with presentation of habitat types, contents and footpaths	11
A Natura 2000 élőhelytípusok bemutatása	12
Natura 2000 Habitat Types	13
Vízes élőhelytípusok	12
Aquatic Habitat Types	13
Törpekákás iszapnövényzet	12
Transitional Communities of Muddy Soils	13
Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja	14
Vegetation of Standing Waters	15
Hínaras patakok	16
Vegetation of Running Waters	17
Félszáraz gyepek	18
Semi-Dry Grasslands	19
Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek	18
Dry Grasslands	19
Fajgazdag szőrfűgyepek	20
Acid Grasslands	21
Hegyi kaszálórétek	22
Mountain Grasslands	23
Üde rétek	26
Wet Grasslands	27
Kékperjés láprétek	26
Moor-grasses	27
Ártéri mocsárrétek	28
Pannonian Alluvial Meadows	29
Sík- és dombvidéki kaszálórétek	28
Wet Hay Meadows	29

AZ ÉLŐHELYTÍPUSOK BEMUTATÁSÁRA KIVÁLASZTOTT HELYEK
SELECTED SITES WITH HABITAT TYPES

Szlovénia/Slovenia

Nuskova	34
Ledavsko jezero	35
Ženavlje	36
Križevci – Vrej	37
Berkovci	38
Selo – Rotunda sv. Nikolaj	39
Szécsiszentlászló/Motvarjevci	40
Velika és Mala Polana	41

Magyarország/Hungary

Szakonyfalu/Sakalovci	42
Ritkaháza/Ritkarovci	43
Orfalu/Andovci	44
Szalafő/Sola	45
Szomoróc/Somorci	46
Őrimagyarósd	47
Az ismertetőben szereplő fajok háromnyelvű felsorolása	48
Trilingual list of species mentioned in the Guide	49
Irodalomjegyzék/Literature and references	50

Kedves Látogató!

Örömmel köszöntjük Európa élőhelyekben leggazdagabb területeinek egyikén, ahol a magyarországi Őrség és a szlovéniai Goričko alkot mintegy 90 000 hektáros, természetes egységet. Az élőhelyek sokféleségének forrásai az itt megtalálható erdők és vizes élőhelyek mellett a különbözőféle gyepek, amelyek lehetnek üdék, szárazak, savanyúak, homokiak, felhagyottak vagy akár trágyázottak is. E páratlan gazdagság egyik oka, hogy e térség a Kárpát-medence és az Alpok határán helyezkedik el. Egy másik fontos ok, hogy az évszázadokon át a természettel összhangban zajlott területhasználat nyomokban még ma is fellelhető itt. A természeti értékek védelmét a magyarországi oldalon az Őrségi Nemzeti Park, a szlovén oldalon pedig a Goričko Tájvédelmi Park biztosítja. Ezen felül mindkét terület, a Mura-folyó völgyével együtt az EU Natura 2000 hálózatának része.

Ismertetőnk célja, hogy felhívjuk a látogatók figyelmét e terület természeti értékeire, és segítsük őket ezeknek az értékeknek a felfedezésében. A zsebkalauz segítségével fizetett túravezető nélkül is megtalálhatók a térségben előforduló fátlan Natura 2000 élőhelyek. Ez a kiadvány egy sorozat része, amelyhez egy növényismertető és egy lepkeismertető is tartozik. Az ismertető kiadása a Szlovénia-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007–2013 keretében zajló „Natura 2000 élőhelyek fenntartható hasznosítása a szlovén-magyar határ mentén” projekt keretében valósul meg.

Dr. Bernard Goršak, igazgató
Goričko Tájvédelmi Park

Dr. Markovics Tibor, igazgató
Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság

Dear Visitors,

we welcome you to an area with most diverse habitats, the cross-border area of Órség and Goričko along the border between Hungary and Slovenia. The rich diversity of habitats is formed not only of woodlands and wetlands, but also a palette of grasslands – they can be wet, dry, acid, sandy, abandoned and fertilized. One of the main reasons for the outstanding richness of this area, covering about 90,000 hectares, is that it lies in the transition zone between the Carpathian Basin and the Alps.

Here, people have cultivated land in harmony with nature for centuries, and they largely continue to do so. On the Hungarian side, this area is protected as the Órség National Park, and on the Slovenian side as the Goričko Nature Park. These two parks together with the area along the Mura river form part of the EU-wide network of nature protection areas, i.e., Natura 2000.

The aim of this guide is to draw the attention of visitors to the natural values of this area and help them to discover these values. With the help of this booklet you can find the most important habitats without hiring a guide. This booklet on habitats is part of a series, which includes a plant guide and a butterfly guide as well. The publication of these guides stems from the Sustainable use of Natura 2000 habitats along the Slovenian-Hungarian border, carried out within the framework of the Slovenia-Hungary Territorial Cooperation Programme 2007–2013.

Dr. Bernard Goršak, director
Goričko Nature Park

Dr. Markovics Tibor, director
Órség National Park

BEVEZETŐ AZ ISMERTETŐHÖZ

Az ismertető bemutatja az úgynevezett Natura 2000 hálózat részét képező, a Szlovénia és Magyarország közötti határon átnyúló természetvédelmi területek, a Goričko Tájvédelmi Park (GTP), az Őrségi Nemzeti Park (ŐNP) és a Mura folyó mentén fekvő élőhelyeit. A kirándulók az említett területek mindegyikén megfelelően karbantartott és kijelölt utakat vehetnek igénybe. Miért is ne sétáljunk végig ezeken az útvonalakon és ismerjük meg a természet nyújtotta különböző élőhelyeket? Ez az ismertető minden természetkedvelő számára áttekintést ad a természetvédelmi jelentőségű, különféle élőhelyekről – szakmai szóval élve élőhelytípusokról – hogy kirándulásuk tartalmasabbá váljon, és jobban megismerjék az ilyen élőhelyek védelmének jelentőségét.

A szakemberek az adott élőhelytípusokat rendszerint bonyolultabb neveken említik, és az egyszerűség kedvéért számokkal vagy kódokkal is jelölik ezeket. Minden Natura 2000 élőhelynek négy számjegyű kódja van (pl. 6510), amelyet az egész EU-ban egységesen alkalmaznak.

Az élőhelytípus olyan növény- vagy állatközösség, amely az élő (biotikus) környezet jellemző eleme, az abiotikus tényezőkkel (talaj, éghajlat, víz jelenléte és minősége, fény stb.) együtt, térben meghatározott területen működik. (A „*Habitatni tipi Slovenije HTS 2004, Tipológia*” alapján)

Mely élőhelytípusokat mutatjuk be?

A Goričko Tájvédelmi Parkban, az Őrségi Nemzeti Parkban, valamint a Mura folyó mentén tizenhárom olyan fátlan élőhelytípus található meg, melyek alapján e területeket Natura 2000 területként jelölték ki, és ezért ezeket jelölő élőhelytípusoknak nevezzük. Az ismertető kilencet mutat be közülük, melyek megtekinthetők a jelölt utak mentén kiválasztott egyes helyeken. A régió egyedülálló kulturális és néprajzi értékein felül, most sajátos természeti képével is megismerkedhetünk.

Az ismertető felépítése, és útmutató annak használatához

Az ismertető két részből áll. Az első rész a kilenc Natura 2000 jelölő élőhelytípus rövid leírását tartalmazza, míg a második rész célja, hogy a bemutatásra kiválasztott helyszínek ismertetése révén segítse a leírt élőhelytípusok gyakorlati azonosítását a természetben. Az élőhelytípusok leírása három részre tagolódik: vizes élőhelytípusok, félszáraz gyepek és üde rétek.

A bemutatandó területeket a megfelelő utak mentén választottuk ki (tanösvények, turistautak, Pomurje hegyi út stb.), amelyek közelében rendszerint padokkal és/vagy nyilvános parkolókkal ellátott pihenőhelyek találhatók.

INTRODUCTION TO THE GUIDE

This Guide presents the habitats of the cross-border nature protection areas along the border between Slovenia and Hungary forming part of the so-called Natura 2000 network: Goričko Nature Park (GNP), Órség National Park (ŐNP) and the areas along the Mura River. In all these areas, hikers can use well maintained and marked footpaths. Why not take a walk along these footpaths, observe and get to know various habitats that nature offers? This Guide is introducing diverse habitats of nature protection significance – in technical terms called habitat types – to people who love nature. It will enrich their walk and knowledge about the significance of protecting these habitats.

Specialists usually use more complicated names for habitat types and for the sake of simplification also designate them by numbers or codes. Each Natura 2000 habitat type has a four-digit code (e.g. 6510), uniformly applicable throughout the EU.

A habitat type is a plant or animal community that is the characterising element of the biotic environment, together with abiotic factors (soil, climate, presence and quality of water, light, etc.) operating together in a spatially specified area. (adopted from the *Habitatni tipi Slovenije HTS 2004*, Typology)

Which habitat types are presented?

The areas of the Goričko Nature Park, Órség National Park and the area along the Mura River are comprised of thirteen non-forest habitat types which formed the basis for declaring these areas of protected nature as the Natura 2000 sites, and for this reason they are called target (qualifying) habitat types. The Habitat Guide presents nine of them, which can be seen in the selected sites along the existing footpaths. In addition to the cultural and ethnologic attractions of the region, you can now also discover specific natural features in the landscape.

Guide structure and instructions for its use

The Guide consists of two parts. The first part comprises a short presentation of the nine Natura 2000 target habitat types, while the second part is intended for practical identification of the described Natura 2000 habitat types in nature with its presentation of the selected sites.

The sites to be seen were selected along the existing footpaths (educational trails, theme trails, Pomurje Mountain Trail, etc.) where resting places with benches and/or public parking places can usually be found nearby.

A kiválasztott területeken gyakran több különböző élőhelytípus figyelhető meg egyszerre. A természetvédelmi jelentőségű élőhelytípusok természetesen ezeken a területeken kívül is megtalálhatók, ám ezek mindegyikének bemutatása meghaladná e zsebkalauz kereteit. Az egyes élőhelytípusok bejárása során ügyeljünk a környezetre, a kijelölt ösvényekről ne térjünk le! A sétára érdemes növényhatározót, távcsövet és fényképezőgépet magunkkal vinni.

Melyik időszak alkalmas az élőhelytípusok megismerésére?

Az egyes élőhelytípusok megfigyeléséhez legmegfelelőbb időszak megtalálható azok leírásánál (a megfigyelési időszaknál feltüntetett római számok a hónapokat jelölik). Íme néhány általános útmutatás az élőhelytípusok azonosításához:

- Vizes élőhelytípusok: a gyepekkel ellentétben ezeket nyáron érdemes felkeresni, mivel tavasszal csak néhány virágzó növényt láthatunk.
- Félzáraz gyepek: ezek megismerésére a május és június a legjobb időszak, amikor az élőhelytípus felismeréséhez alapvető fontosságú növények nagy része virágzik. Nyáron nem figyelhetjük meg a jellemző tavaszi fajokat, de látható néhány nyári faj, amely szintén jellegzetes megjelenést kölcsönöz a gyepeknek.
- Üde rétek: a teljes vegetációs időszakban megfigyelhetjük ezeket. Májusban a virágzó szibériai nőszirmmal és sárga sásliliommal, különböző virágzó, és termésben levő sásokkal találkozhatunk, nyáron pedig további nedvességkedvelő növényeket láthatunk. Egyes területeken a nyáron magasra növő, főként idegenhonos magaskórós fajok jelentősen megváltoztathatják ezen élőhelytípusok megjelenését.

Most often, within the selected site, several different habitat types can be seen at the same time. Naturally, habitat types of important nature conservation significance can also be found outside these sites, but to present all of them would be beyond the scope of this booklet. When getting to know the presented habitat types the existing footpaths and trails should be used. When leaving the area, visitors should leave no traces of their visit. When starting on a walk, it's advisable to take a determination key for plants, binoculars and a camera.

When is the best time for observing habitat types?

The Guide describes habitat types by specific groups: dry meadows, wet meadows, and aquatic habitat types.

The best time to observe a particular habitat type is indicated in the description of this habitat type (roman numbers indicate months). A few general hints on how to identify habitat types are given below.

- Grassland habitat types: the best time for getting to know them is May and June when most of the plants, which are vital for habitat type recognition, are in bloom. In summer, some of the characteristic springtime species are lacking, but we can see some summertime species that also give the grassland a characteristic appearance.
- Marshes and wet meadows: we can observe them throughout the vegetation season. You can see flowering Siberian Irises and Yellow Daylilies in the month of May, sedges in the fruit bearing stage can be recognized late in spring, and in summer you can see still other hydrophilous plants flowering and bearing fruit. In summer, tall herbs, particularly alien ones, make a considerable change in the appearance of these habitat types.
- Aquatic habitat types: unlike grasslands, they should be visited in summer since you can find only few flowering plants in springtime.

Az ismertetőben szereplő fátlan jelölő élőhelyek.

Non-forest target habitat types for particular Natura 2000 sites.

* fokozottan védett/priority conservation

Elnevezés az ismertetőben Name in the Guide	Kód HT Code HT	Élőhelytípus Habitat type	Goričko (SI)	Mura (SI)	Őrség (HU)
Törpekákás iszapnövényzet Transitional communities of muddy soils	3130	Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoëto-Nanojuncetea</i> vegetációval Oligotrophic to mesotrophic standing waters with vegetation of the <i>Littorelletea uniflorae</i> and/or <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	+		
Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja Vegetation of Standing waters	3150	Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel Natural eutrophic lakes with <i>Magnopotamion</i> or <i>Hydrocharition</i> - type vegetation		+	+
Hínaras patakok Vegetation of Running waters	3260	Alföldektől a hegyvidékekig előforduló vízfolyások <i>Ranunculion fluitantis</i> és <i>Callitriche-Batrachion</i> növényzettel Water courses of plain to montane levels with the <i>Ranunculion fluitantis</i> and <i>Callitriche-Batrachion</i> vegetation		+	+
	3270	Izapos partú folyók részben <i>Chenopodion rubri</i> , és részben <i>Bidention</i> növényzettel Rivers with muddy banks with <i>Chenopodion rubri</i> p.p. and <i>Bidention</i> p.p. vegetation		+	+
	4030	Európai száraz fenyérek European dry heaths			+
Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek Dry grasslands	6210 ^(*)	Meszes alapkőzetű féltértermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (fontos orchidea-lelőhelyek) Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (<i>Festuco-Brometalia</i>) (* important orchid sites)	+		
Fajgazdag szőrűgyepek Acid grasslands	6230	Fajgazdag <i>Nardus</i> -gyepek szilikátos alapkőzetű hegyvidéki területeken (és kontinentális európai területek domb- és hegyvidékein) Species-rich <i>Nardus</i> grasslands, on siliceous substrates in mountain areas (and submountain areas, in Continental Europe)			+
Kékperjés láprétek Moor grass	6410	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) <i>Molinia</i> meadows on calcareous, peaty or clayey-silt-laden soils (<i>Molinion caeruleae</i>)	+	+	

Elnevezés az ismertetőben Name in the Guide	Kód HT Code HT	Élőhelytípus Habitat type	Goričko (SI)	Mura (SI)	Őrség (HU)
	6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó színtek hidrofil magaskórós szegélytársulásai Hydrophilous tall herb fringe communities of plains and of the montane to alpine levels		+	
Ártéri mocsárrétek Pannonian alluvial meadows	6440	Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> hoz tartozó mocsárrétjei Alluvial meadows of river valleys of the <i>Cnidion dubii</i>			+
Sík-és dombvidéki kaszálórétek Wet hay meadows	6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) Lowland hay meadows (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	+	+	+
Hegyi kaszálórétek Mountain grasslands	6520	Hegyi kaszálórétek Mountain hay meadows			+
	7140	Tőzgmohás lápok és ingólápok Transition mires and quaking bogs			+

Az élőhelytípusokat bemutató, tájékoztatókkal ellátott turistautak és tanösvények

Areas with presentation of habitat types, contents and footpaths

Községhatár Area	Élőhelytípus kódja Habitat type code	Útvonalak Footpaths	Ország Country
Nuskova	6510	Pomurska planinska pot, Vrbova pot	SI
Ledavsko j.	3130, 6510	Bernardina pot	SI
Ženavlje	6410	Pomurska planinska pot	SI
Križevci – Vrej	6210 ^(*) , 6230*	Pomurska planinska pot, E7	SI
Berkovci	6510	Sladka pot	SI
Selo – rotunda sv. Nikolaj	6210 ^(*) , 6230*, 6510	Pomurska planinska pot, Prosenjakovska pot	SI
Motvarjevci/ Szécsiszentlászló	6410	Martinova pot	SI, HU
Velika in Mala Polana	3260, 6510	Polanska pot	SI
Sakalovci/Szakonyfalu	6520	Nyugati Pont tanösvény	HU
Ritkarovci/Ritkaháza	6410, 6510, 6520	Kétvölgy-Verica tanösvény	HU
Andovci/Orfalu	6410, 6520	Zelena vez Budinci-Andovci, Áfonyás tanösvény	SI, HU
Sola/Szalafő	6410, 6510	Pot stražarjev, Szala-menti tanösvény	HU, SI
Somorci/Szomoróc	6410, 6510,	Martinova pot, Fűrge cselle/Szomoróci tanösvény	HU, SI
Őrimagyarósd	3150, 6440	Malomgát tanösvény	HU

A NATURA 2000 ÉLŐHELYTÍPUSOK BEMUTATÁSA

VÍZES ÉLŐHELYTÍPUSOK

- **TÖRPEKÁKÁS ISZAPNÖVÉNYZET**

Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoëto-Nanojuncetea* vegetációval (3130)

Jellemzők: Ezt az élőhelytípust csak időszakosan száraz, egyébként tápanyagszegény állóvízzel borított iszapos vagy homokos talajon nő, alacsony növésű egynyári növények természetes pionír közösségei képviselik. Rendszerint tavak vagy más, időről időre kiszáradó víztestek partján vagy fenekén alakul ki. A közösség átmeneti jellegű, a vízjárás megváltozása esetén más fajösszetételű növényközösségek veszik át helyét.

Növényfajok: heverő iszapfű, háromporzós látonya, iszaprojt, iszapgyopár, tojásdad csetkása, barna palka, torzsika boglárka, apró csetkása és sásfélék.

Veszélyeztető tényezők: a vízszint túlzott megemelkedése vagy a hosszan tartó áradás, a talaj tömörödése, a tartós kiszáradás, a jellemző fajokat elnyomó fajok megjelenése, eutrofizáció.

A közelmúltban teljesen vízzel borított, iszapos talajon kialakult átmeneti közösségek. (BT)

Transitional communities on temporary flooded soils. (BT)

NATURA 2000 HABITAT TYPES

AQUATIC HABITAT TYPES

• TRANSITIONAL COMMUNITIES OF MUDDY SOILS

Oligotrophic to mesotrophic standing waters with vegetation of the *Littorelletea uniflorae* and/or *Isoëto-Nanojuncetea* (3130)

Features: This habitat type is represented by natural annual pioneer vegetation, short in size, growing on muddy or sandy soils, only periodically dry, otherwise drenched with nutrient-poor standing water. They usually develop on the banks or bottom of ponds, pools or other retention basins which dry up from time to time. The community is transitional and subject to overgrowing.

Plant species: Prostrate False Pimpernel, Three Stamened Waterwort, Water mudwort, Marsh Cudweed, Southern Spike Rush, Brown Galin-gale, Celery-leaved Buttercup, Needle Spike-rush and sedge species.

Threats: This habitat type is harmed by excessive rising of the water level or long periods of flooding, soil consolidation, permanent draining, overgrowing and eutrophication.

Tojásdad csetkáká és vízi hídör. (BT)

Southern Spike Rush and Common Water-plantain. (BT)

Megfigyelési időszak: VI–IX

Előfordulás: Ez az élőhelytípus időszakos jellegéből adódóan kizárólag alacsony vízszint idején jelenik meg a Ledava-tó sekély parti vizeiben és fenekén, de potenciálisan kialakulhat a tó keleti oldalán levő horgászhelyeken, amelyek taposásnak és a vízszint állandó változásának vannak kitéve. Ez az igen kis területeken létrejövő élőhelytípus gyakran emberi zavarásnak kitett helyeken, mezők nedves szélein, időszakosan vízzel borított keréknyomokban is megfigyelhető.

Útvonalak (terület): Bernardina pot (Ledavsko jezero).

• **EUTRÓF SEKÉLY TAVAK ÉS HOLTMEDREK HÍNÁRJA**

Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150)

Jellemzők: Erre az élőhelytípusra a tápanyagban gazdag, zavaros és sötét színű állóvizek (folyók holtágai, mesterséges tavak) vízfelszínét borító, szabadon lebegő vagy gyökerező növényközösségek jellemzők.

Növényfajok: apró békalencse, bojtos békalencse, vízidara, békatutaj, kolokán, rucaöröm, üveglevelű békaszőlő, hínáros békaszőlő, bodros békaszőlő, és a magyar névvel nem rendelkező *Potamogeton praelongus* békaszőlő faj.

Veszélyeztető tényezők: vízháztartás változása (csökkenő vízszint), műtrágyák és növényvédő szerek okozta szennyezés, a vízi növényzet állandó eltávolítása, valamint az idegenhonos növényevő halfajok betelepítése.

Kolokán, békatutaj és rucaöröm. (MP)

Water-soldier, Frogbit and Floating Fern in Mura oxbow lakes. (MP)

Time of observation: VI–IX

Occurrence: This habitat type develops periodically on shallow banks and at the bottom of the Ledava Lake but only when its water level is very low. Potential sites for the development of this habitat type are fishing spots on the eastern side of the lake which are exposed to trampling and constant variation of water level. This habitat type on very small surfaces and rather degraded can also be noticed on wet edges of fields, periodically flooded ruts.

Footpaths (Site): Bernardina pot (Ledavsko jezero).

• VEGETATION OF STANDING WATERS

Natural eutrophic lakes with *Magnopotamion* or *Hydrocharition*-type vegetation (3150)

Features: This habitat type is represented by free-floating and root-floating plant communities covering the water surface of nutrient-rich standing waters, which are turbid and of dull grey to blue-green colour (dead arms of rivers, artificial lakes).

Plant species: Common Duckweed, Greater Duckweed, Rootless Duckweed, Frogbit, Water-soldier, Floating fern, Shining Pondweed, Long-stalked Pondweed, Perfoliate Pondweed, and Curled Pondweed.

Threats: This habitat type is threatened by the water regime variation (dropping water level), pollution by fertilizers and pesticides, constant removal of aquatic vegetation, and introduction of alien herbivorous fish species.

Bodros békaszőlő (MP)

Curled Pondweed (MP)

Megfigyelési időszak: VI–IX

Előfordulás: Elsősorban a Mura-folyó holtágai, de a fajok egy része kavicsbányákban és lassú vízfolyásokban is megtalálható. A Goričko és az Őrségi Nemzeti Park területén kizárólag tavakban fordul elő, amelyek mindegyike mesterséges eredetű.

Útvonalak (terület): Malomgát tanösvény (Őrimaryarósd).

• **HÍNARAS PATAKOK**

Alföldről a hegyvidékekig előforduló vízfolyások *Ranuncion fluitantis* és *Callitricho-Batrachion* növényzettel (3260)

Jellemzők: Ez az élőhelytípus lassú vagy közepesen gyors folyású, mérsékelt tápanyagdús, apró szemcsés aljzatú folyóvizekben alakul ki. A főként legyökerező életmódot folytató növények több méteres hajtásokat növeszhetnek, amelyek kedvező körülmények között sűrű réteget képeznek a mederfenéktől a vízfelszínig. Alacsony vízszint idején a növények egy része a víz felszínén vagy afelett helyezkedik el.

Növényfajok: Víziboglárkák, mocsárhúrok és vízimohák.

Veszélyeztető tényezők: a folyómeder szerkezeti változásai, vízszennyezés, a vízi növényzet visszaszorulása és növényevő halfajok betelepítése.

Megfigyelési időszak: V–IX

A folyóvizekben a víziboglárkák számos különböző faja él. (BT)

Several different species of Water-crowfoot grow in running waters. (BT)

Előfordulás: Ez az élőhelytípus ritkán fordul elő a bemutatni kívánt térségben. A Mura-folyó menti Natura 2000 területen, a Polanska pot/Polanai út mellett a Velika Polana közelében található Libenica-patakban, valamint a Mala Polana-i Copekov mlin/Copek-malomnál levő Črnc-patakban figyelhetjük meg.

Útvonalak (terület): Polanska pot (Velika in Mala Polana).

Time of observation: VI–IX

Occurrence: Dead arms of the Mura River; some of the species have also inhabited some gravel pits and slow-flowing water streams. In Goričko and in the Órség National Park it only occurs in lakes, all of which are of artificial origin.

Footpaths (Site): Malomgát tanösvény (Őrimagyarósd).

• VEGETATION OF RUNNING WATERS

Water courses of plain to montane levels with the *Ranunculion fluitantis* and *Callitriche-Batrachion* vegetation (3260)

Features: This habitat type develops in waters flowing slowly or with medium speed, is moderately rich with nutrients, and has a fine-grained bottom. Plants, mostly rooted ones, can grow several metres long shoots forming, in favourable conditions, a dense layer from the bottom to the water surface. When water level is low, parts of the plants are on water surface or above it.

Plant species: Water-crowfoots, Water-starworts and Water Mosses.

Threats: The habitat type is threatened by changes in the structure of the riverbed, water pollution, reduction of aquatic vegetation and introduction of herbivorous fish species.

Time of observation: V–IX

Mocsárhúr és apró békalencse alkotta közösségek. (BT)

Communities of Water-starwort and Common Duckweed. (BT)

Occurrence: This habitat type is rare in the surveyed area. We can see it in the Natura 2000 site along the Mura River, next to the Polanska pot in the Libenica brook near Velika Polana and in the Črnc brook at Copekov mlin in Mala Polana.

Footpaths (Site): Polanska pot (Velika in Mala Polana).

FÉLSZÁRAZ GYEPEK

• SZÁLKAPERJÉS-ROZSNOKOS XERO-MEZOFIL GYEPEK

Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco-Brometalia) (fontos orchidea-lelőhelyek) (6210^(*))

Jellemzők: Ezzel a gyeptípussal közepesen száraz és tápanyagszegény talajon találkozhatunk, ahol évente egyszer vagy kétszer kaszálnak. A fajok viszonylag nagy száma és egyidejű virágzása miatt igen színpompásak, nem ritkán több orchidea fajnak is élőhelyet biztosítanak. Az ilyen gyepek kiemelt védelmet élveznek.

A Goričko területén ez az élőhelytípus csak savanyú, homokos alapközeten jelenik meg, Szlovénia más részein azonban főként meszes talajon található. Itt ezért a jellegzetes fajok egy része, például a sudár rozsnok nem található meg, valamint az egyébként számos orchidea-faj közül itt csak az agárkosbor, az ősszel nyíló őszi füzértekerics, illetve még ennél is ritkábban a sömörös kosbor figyelhető meg.

Egyes helyeken a savasodás olyan mértékű, hogy a rétek szőrfűgyeppé alakulnak (6230^{*}).

Növényfajok: kacúros véreslapu, pusztai csenkesz, barázdált csenkesz, közepes rezgőfű, aranyzab, vörös csenkesz, réti útifű, borzas hölgymál, szeplős szegfű, réti szegfű.

A száraz gyepek tavaszi színpompája. (MP)

Dry grasslands are very colourful in springtime. (MP)

SEMI-DRY GRASSLANDS

• DRY GRASSLANDS

Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (*Festuco-Brometalia*) (* important orchid sites) (6210^(*))

Features: Dry grasslands can be found on moderately dry and nutrient-poor soil. They are mowed once or twice a year. Because of a relatively great number of species and their simultaneous flowering during the spring time they are very colourful. When orchids grow on these grasslands, they are protected as a priority.

In Goričko, this habitat type appears only on acid sandy substrate while elsewhere in Slovenia it appears mostly on calcareous ground. For this reason we cannot find here some of typical species such as Upright Brome, while out of otherwise numerous orchid species we find here only the Green-winged Orchid, Autumn Lady's-tresses which flowers in autumn, and even rarely also the Burnt Orchid.

In some places the acidification is so severe that meadows turn into acid grasslands (6230^{*}).

Plant species: Flatweed, Furrowed fescue, Quaking-grass, Yellow Oat-grass, Red Fescue, Hoary Plantain, King Devil Hawkweed, Deptford Pink, Maiden Pink.

Lila ökörfarkkóró (BT)

Purple Mullein (BT)

A terület növényföldrajzi jellegzetessége az üstökös gyöngyike, a lila ökörfarkkóró és különböző *Stellaria* (tyúkhúr, csillaghúr) fajok.

Veszélyeztető tényezők: a művelés felhagyása, szántóvá alakítás, trágyázás és túl gyakori kaszálás.

Megfigyelési időszak: IV–IX, ajánlott: V.

Előfordulás: Ez az élőhelytípus viszonylag ritkának mondható. A Goričko egészében, elszórta, több kisebb területen találkozhatunk vele, a keleti részen valamivel gyakrabban. Egyes térségekben az intenzív területhasználat eredményeként csak nagyon kis állományai maradtak fenn olyan helyeken, ahol a mezőgazdasági gépek használata nem volt ésszerű.

Útvonalak (terület): Pomurska planinska pot (Križevci-Vrej, Selo-Rotunda Sv. Nikolaj), Prosenjakovska pot (Selo-Rotunda Sv. Nikolaj).

• FAJGAZDAG SZŐRFŰGYEPEK

Fajgazdag *Nardus*-gyepek szilikátos alapkőzetű hegyvidéki területeken (és kontinentális európai területek domb- és hegyvidékein) (6230*)

Jellemzők: Szőrfűgyepeket viszonylag kevés tápanyagot tartalmazó, erősen savanyú talajon találhatunk. A gypeszőnyeg jellemzően alacsony, a fajösszetétel pedig nem olyan változatos, mint a szálkaperjés-rozsnokos gyepek (6210^(*)) esetében. Az élőhelytípus jellegzetes megjelenési for-

A savanyú gyepek jellegzetes „ködös” megjelenése a tippnoknak köszönhető. (MP)

Bents give acid grasslands a characteristic hazy appearance. (MP)

A phytogeographical characteristic of the area are Tassel Hyacinth, Purple Mullein and species of chickweed.

Threats: Dry grasslands are being overgrown primarily because land use is being abandoned, and they are also ruined by changing them to fields or intensive cultivation with the use of fertilizers and more frequent mowing.

Time of observation: IV–IX, recommended V.

Occurrence: This habitat type is relatively rare. We come across it in several smaller sites scattered all over Goričko, more frequently in the eastern part. In some places, as a result of intensified land use, this habitat type has been preserved only in the very small sites where the use of agricultural machinery is not reasonable.

Footpaths (Site): Pomurska planinska pot (Križevci-Vrej, Selo-Rotunda Sv. Nikolaj), Prosenjakovska pot (Selo-Rotunda Sv. Nikolaj).

• ACID GRASSLANDS

Species-rich *Nardus* grasslands (*Nardus stricta*), on siliceous substrates in mountain areas (and submountain areas, in Continental Europe) (6230*)

Features: Acid grasslands can be found on severely acidified soils containing relatively low level of nutrients. Grass turf is short and species diversity is lower than that in dry grasslands (6210^(*)), and therefore these meadows are not so variegated. A frequent form of acid

A szőrfű az erősen savanyú talajokra jellemző. (BT)

Matgrass is characteristic of very acid soils. (BT)

máját a csenkeszek és tippanok vékony levéllemezei adják, a döntően szőrfűből (*Nardus stricta*) álló gyepek viszont ritkák. A terület használatának felhagyásával a savanyú réteket csarab és saspáfrány nőheti be.

Növényfajok: szőrfű, rekettye fajok, pl. szárnyas rekettye, mezei perjeszittyó, vérontófű, vörös csenkesz, tippanok, háromfogfű.

Veszélyeztető tényezők: A fajösszetétel megváltozása, gyomosodás, a kaszálás elmaradása, vagy éppen az intenzívebb területhasználat, például a gyakoribb trágyázás és az évi háromnál több kaszálás következtében.

Megfigyelési időszak: V–IX, ajánlott: V.

Előfordulás: Elszórtan, különálló foltokban az egész Goričko területén, az Őrségből a legutóbbi felmérés során nem sikerült kimutatni.

Útvonalak (terület): Pomurska planinska pot (Križevci-Vrej, Selo-Rotunda Sv. Nikolaj), Prosenjakovska pot (Selo-Rotunda Sv. Nikolaj), E7 (Križevci-Vrej)

• HEGYI KASZÁLÓRÉTEK

Gorski ekstenzivno gojeni travniki (6520)

Jellemzők: A magyar tipizálás szerint ezt az élőhelytípust sovány talajú domboldalak csenkeszek és más acidofil fajok által dominált gyepei jellemzik. Az élőhelyre jellemző az orchideák számos faja is. Ez az élőhelytípus napjainkban az Őrségi táj egyik jellegzetes eleme. A szlovén tipizálás szerint ezt az élőhelytípust savanyú és szá-

A háromfogfű savanyú talajon nő. (BT)

Heath-grass thrives on acidified soil. (BT)

grassland has a characteristic appearance produced by thin blades of Fescue Grass and Bent, while grassland with prevailing Matgrass (*Nardus Stricta*) are rare. When land use is abandoned, acid meadows can be overgrown with Common Heather and Common Bracken.

Plant species: Matgrass, Greenweed species, e.g. Winged Greenweed, Field Wood-rush, Tormentil, Red Fescue, Bents, Heath-grass.

Threats: Overgrowing as the consequence of the abandonment of mowing on the one hand, and a more intensive land use such as frequent fertilizing and mowing more than three times a year on the other.

Time of observation: V–IX, recommended V.

Occurrence: Scattered, with individual patches across the entire area.

Footpaths (Site): Pomurska planinska pot (Križevci-Vrej, Selo-Rotunda Sv. Nikolaj), Prosenjakovska pot (Selo-Rotunda Sv. Nikolaj), E7 (Križevci-Vrej)

• MOUNTAIN GRASSLANDS

Mountain hay meadows (6520)

Features: According to the Hungarian typology, this habitat type is characterized by sloppy nutrient-poor grasslands where Fescues and some other acidophilous species prevail. Here we can find some orchid species as well. These grasslands are today characteristic elements of the Órség landscape. According to the Slovenian typolo-

Szárnyas rekettye (MP)

Winged greenweed (MP)

raz gyepek jellemzik, amelyek előfordulása magasabb tengerszint feletti régiókra korlátozódik (600 m felett), így a Goričko területéről nem ismert.

Növényfajok: Csenkesz fajok, taréjos cincor, cérnatippan, háromfogfű, aranyzab, hölgymál fajok, hegyi pacsirtafű és orchidea fajok: agárkosbor, sömörös kosbor és őszi fűzértekerics.

Veszélyeztető tényezők: A művelés felhagyása, intenzifikáció (gyakori trágyázás és az évi háromnál többször végzett kaszálás) következtében fellépő gyomosodás.

Előfordulás: A magyar oldalon lokális és viszonylag ritka. Szlovénia esetében lásd a „fajgazdag szőrfűgyepeknél” és a „szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepeknél”

Útvonalak (terület): Áfonyás tanösvény (Andovci/Orfalu), Kétvölgy-Verica tanösvény Ritkarovci/Ritkaháza), Nyugati Pont tanösvény (Sakalovci/Szakonyfalu), Zelena vez Budinci–Andovci (Andovci/Orfalu).

Tájkép a Goričkoban (MP)

gy, this habitat type is recognized as acid or dry grasslands. In Slovenia, it is understood that mountain hay meadows are limited to higher locations (above 600 m) of Alpine and Sub-Alpine regions, and thus not known in Goričko.

Plant species: Fescue species, Crested Dog's-tail, Common Bent, Heath-grass, Yellow Oat-grass, Hawkweed species, Common Milk-wort and some orchids: Green-winged Orchid, Burnt Orchid and Autumn Lady's-tresses.

Threats: Similarly to other types of grasslands, these grasslands are also threatened by overgrowing on the one hand, and on the other, by more intensive land use such as frequent fertilizing and mowing more than three times a year.

Occurrence: Local and relatively rare on the Hungarian side. For the Slovenian part, see "acid grasslands" and "dry grasslands".

Footpaths (Site): Áfonyás tanösvény (Andovci/Orfalu), Kétvölgy-Ve-rica tanösvény (Ritkarovci/Ritkaháza), Nyugati Pont tanösvény (Sakalovci/Szakonyfalu), Zelena vez Budinci-Andovci (Andovci/Orfalu).

Goričko landscape (MP)

ÜDE RÉTEK

• KÉKPERJÉS LÁPRÉTEK

Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*) (6410)

Jellemzők: Kékperjéseket rendszerint vízfolyások mellett, az időszakosan víz alá kerülő vagy felszínig átnedvesedő, kis áteresztőképességű talajokon találhatunk. A talajt nem trágyázzák, tápanyagban szegény, ezért ritkább, érzékeny növényfajok is megtalálhatók itt, amelyek más rétekről nemcsak a trágyázás, hanem a lecsapolás és a gyakoribb kaszálás miatt is eltűntek.

Növényfajok: Nádképű kékperje, gyepes sédbúza, ördögharaptafű, vérontófű, orvosi bakfű, kornistárnics, kenyérbél cickafark, festő zsoltina, sápadt sás, szibériai nőszirm, sárga sásliliom.

Veszélyeztető tényezők: A földterület öntözése, a vízfolyások szabályozása, trágyázás, meszezés, valamint az évi háromnál többszöri, intenzív kaszálás. A kékperjéseket különösen az elmúlt években, a kaszálás felhagyásának eredményeként idegenhonos özönnövények – kanadai aranyvessző vagy magas aranyvessző – nővik be.

Megfigyelési időszak: V–IX

Előfordulás: Patakok mentén, völgyaljakban mindenütt megtalálható, de ezek csupán a korábbi kiterjedt kaszálók fennmaradt töredékei.

Útvonalak (terület): Pomurska planinska pot (Berkovci), Martinova pot (Motvarjevci/Szécsiszentlászló, Somorci/Szomoróc), Pot stražarjev (Sola/Szalafő), Fürgecselle–Szomoróczi tanösvény (Somorci/Szomoróc), Kétvölgy–Verica tanösvény (Ritkarovci/Ritkaháza), Zelena vez Budinci–Andovci (Andovci/Orfalu).

Nádképű kékperje, jellegzetes színes bugavirágzattal. (BT)

Tall Moor Grass with characteristically coloured spikelets. (BT)

WET GRASSLANDS

• MOOR-GRASSES

Molinia meadows on calcareous, peaty or clayey-silt-laden soils (*Molinion caeruleae*) (6410)

Features: Moor-grasses or Molinia meadows can be found on soils where water stagnates from time to time. Usually this happens near water courses, in periodically flooded or low permeable soil where water does not run off. The soils are not fertilized and low in nutrients. For this reason, rarer types of plants which have disappeared from other meadows not only because of fertilizing, but also draining and more frequent mowing can also be found.

Plant species: Tall Moor grass, Tufted Hair-grass, Devil's-bit Scabious, Tormentil, Betony, Marsh Gentian, Sneezewort, Saw-wort, Pale Sedge, Siberian Iris, Yellow Day-lily.

Threats: Land drainage, regulation of water courses, fertilizing, liming and intensive mowing more than three times a year. Particularly over the last years, as a result of the abandonment of mowing, moor-grasses are being overgrown by an alien invasive Canadian Goldenrod or Giant Goldenrod species.

Time of observation: V–IX

Occurrence: Scattered in several locations, but these are mostly only fragments of the former large and more preserved sites.

Footpaths (Site): Pomurska planinska pot (Berkovci), Martinova pot (Motvarjevci/Szécsiszentlászló, Somorci/Szomoróc), Pot stražarjev (Sola/Szalafő), Fűrge csele-Szomoróczi tanösvény (Somorci/Szomoróc), Kétvölgy–Verica tanösvény (Ritkarovci/Ritkaháza), Zelena vez Budinci–Andovci (Andovci/Orfalu).

Szibériai nőszirm (BT)

Siberian Iris (BT)

• ÁRTÉRI MOCSÁRRÉTEK

Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (6440)

Jellemzők: Magyarországon ide sorolhatók a közepes tápanyagtartalommal jellemezhető, jó vízellátást igénylő, nem tűzegesedő rétek. Előfordulásuk általában vízfolyásokhoz köthető. A szlovén tipológia szerint a térségben nincs jelen az élőhelytípus.

Növényfajok: réti ecsetpázsit, gyepes sédbúza, nádképű csenkesz, réti csenkesz, réti perje, sovány perje, pántlikafű, szürke aszat, csermelyaszat, réti lednek, őszi vérfű, réti kakukkszegfű.

Veszélyeztető tényezők: A területhasználat bármilyen változása vagy annak felhagyása, öntözés, idegenhonos fajok inváziója.

Megfigyelési időszak: V–IX

Előfordulás: A vízfolyások menti réteken az Őrségben általánosan előfordul.

Útvonalak (terület): Malomgát tanösvény (Őrimagyarósd)

Csermelyaszat (MP)

Brook Thistle (MP)

• SÍK-ÉS DOMBVIDÉKI KASZÁLÓRÉTEK

Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510)

Jellemzők: E kaszálórétek a közép-európai sík- és dombvidékek agrártájainak jellegzetes elemei. Szlovéniában az évi többszöri kaszálás mellett, számos esetben trágyázás is jellemzi ezeket a területe-

• PANNONIAN ALLUVIAL MEADOWS

Alluvial meadows of river valleys of the *Cnidion dubii* (6440)

Features: All of the wet meadows are grown on soils with medium level of nutrients and, does not form peat, can be classified into this habitat type. They occur generally along watercourses. According to the Slovenian typology this habitat type is not known in the region at all.

Plant species: Meadow Foxtail, Tufted Hair-grass, Tall fescue, Meadow Fescue, Smooth Meadow-grass, Rough Meadow-grass, Reed Canary-grass, Queen Anne's thistle, Brook Thistle, Meadow Vetchling, Great Burnet, Ragged-Robin

Threats: Any change or abandonment of land use, drainage, invasion of alien species.

Time of observation: V–IX

Occurrence: Along watercourses it can be found generally in Órség region.

Footpaths (Site): Malomgát tanösvény (Őrímagyarósd)

Gyepes sédbúza (BT)

Tufted hair-grass (BT)

• WET HAY MEADOWS

Lowland hay meadows (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510)

Features: Wet hay meadows are typical for the cultural landscape of the Central European lowlands. They are characterized by moderately fertilized soil and mowing several times a year. Despite fer-

ket, melyeken ennek ellenére is viszonylagos fajgazdagság tapasztalható. Magyarországon Natura 2000 gyepterületen trágyát kijuttatni jelenleg tilos. A tápanyagban gazdag talajon kialakult növényzetet magasnövésű szálfűvek uralják. A legnedvesebb, réti ecsetpázsitos forma olyan területeken alakul ki, ahol a talaj időszakosan megtartja a vizet, vagy víz alá kerül. A rétek tavasszal a kúszó boglárka sárga, valamint a réti kakukkszegfű rózsaszín virágainak köszönhetően is jellegzetes látványt nyújtanak.

Növényfajok: réti ecsetpázsit, kúszó boglárka, pelyhes selyemperje, réti csenkesz, sovány perje, közönséges oroszlánfag, őszi vérfű, mezei varfű, réti kakukkszegfű, pénzlevelű lizinka, vöröshere.

Veszélyeztető tényezők: Ez az élőhelytípus viszonylag gyakori a Goricko és az Őrség területén. Összesített kiterjedése folyamatos csökkenést mutat a túlzott trágyázással járó, intenzív területhasználat, valamint a rétek felszántása miatt. Az üde rétek vízháztartását néhol a lecsapolás is veszélyezteti.

Megfigyelési időszak: V–IX

Előfordulás: Domboldalak, dombhátak közepes tápanyagtartalmú talajain általánosan elterjedt az egész térségben.

Útvonalak (terület): SI: Bernardina pot (Ledavsko jezero), Polanska pot (V. in M. Polana), Pomurska planinska pot (Nuskova, Selo-Rotunda Sv. Nikolaj), Prosenjakovska pot (Selo-Rotunda Sv. Nikolaj), Sladka pot (Berkovci), Vrbova pot (Nuskova).

HU: Martinova pot (Somorci/Szomoróc), Fűrge csele-Szomoróczy tanösvény (Somorci/Szomoróc), Pot stražarjev (Sola/Szalfő), Kétvölgy–Verica tanösvény (Ritkarovci/Ritkaháza).

Ecsetpázsit (BT)

Foxtail (BT)

tilizing there is still relatively considerable diversity of plant species (meadows are still variegated and colourful) with high turf. The wet-test form with Meadow Foxtail develops in areas of periodic water retention or flooding of the soil. In spring, the meadows are also given their characteristic appearance by the yellow flowers of Creeping Buttercup and pink flowers of Ragged-Robin.

Plant species: Meadow Foxtail, Creeping Buttercup, Yorkshire-fog, Meadow Fescue, Rough Meadow-grass, Rough Hawkbit, Great Burnet, Field Scabious, Ragged-Robin, Creeping-Jenny, Red Clover and others.

Threats: This habitat type is relatively common in Goricko and Őrség. Its total surface area is decreasing because of more intensive land use involving excessive fertilizing and the change to intensively cultivated meadows. In some cases they are even ploughed and turned into fields. Wet forms of meadows are also threatened by land drainage through digging of ditches.

Time of observation: V–IX

Occurrence: This habitat type is relatively frequent in the regularly mowed and fertilized level stretches near settlements.

Footpaths (Site): SI: Bernardina pot (Ledavsko jezero), Polanska pot (V. in M. Polana), Pomurska planinska pot (Nuskova, Selo-Rotunda Sv. Nikolaj), Prosenjakovska pot (Selo-Rotunda Sv. Nikolaj), Sladka pot (Berkovci), Vrbova pot (Nuskova).

HU: Martinova pot (Somorci/Szomoróc), FÜRGE cselle-Szomoróczi tanösvény (Somorci/Szomoróc), Pot stražarjev (Sola/Szalafő), Kétvölgy–Verica tanösvény (Ritkarovci/Ritkaháza).

Nedves kaszálórét réti ecsetpázsittal. (GD)

Wet hay meadows with Meadow Foxtail. (GD)

Szlovénia

**AZ ÉLŐHELYTÍPUSOK
BEMUTATÁSÁRA
KIVÁLASZTOTT HELYSZÍNEK**

Magyarország

Slovenia

**SELECTED SITES
WITH HABITAT TYPES**

Hungary

NUSKOVA

Útvonalak: Pomurska planinska pot, Vrbova pot

Élőhelytípusok: Sík- és dombvidéki kaszálórétek (6510)

Parkoló, pihenőhely: Nuskovában lehet parkolni, a Cankova – Kuzma – Ausztria főútnál, a Fűz út Rogašovcitól (Szarvaslak) északra található információs táblájánál.

Az útvonal mentén, mocsárrétekkel mozaikolva, több helyen megfigyelhető az élőhelytípus. A Cankova-Kuzma főút túloldalán a parkolóhelyhez legközelebb eső részen található állományai. A trágyázás és a gyakori kaszálás miatt e területek elég fajszegény növényzettel rendelkeznek, ezért természetvédelmi értékük elmarad a változatosabb állományokétól.

Nedves kaszálórétek, Nuskova. (BT)

Wet hay meadows in Nuskova. (BT)

NUSKOVA

Footpaths: Pomurska planinska pot, Vrbova pot

Habitat types: wet hay meadows (6510)

Parking place, resting place: You can park in Nuskova, by the main road Cankova–Kuzma–Austria, at the Vrbova pot information panel north of Rogašovci.

Hay meadows together with plant communities of the more marshy ground can be seen in several locations along the footpath. Just across the Cankova–Kuzma main road are wet hay meadows, nearest to the parking place. Because of fertilizing and frequent mowing (intensive land use) they are rather species-poor and therefore their state of conservation is considered less well-preserved.

LEDAVSKO JEZERO

Útvonalak: Bernardina pot

Élőhelytípusok: Törpekákás iszapnövényzet (3130), Sík-és dombvidéki kaszálórétek (6510)

Parkoló, pihenőhely: A tó délkeleti oldalán lehet parkolni, a Bernarda út kezdeténél levő töltés mellett, vagy a tó délkeleti oldalán, Ropoča (Rét-állás) falu tűzoltóságánál.

A Lendva folyó mentén a Lendva-tótól északra üde kaszálórétek (6510) és magassásosok mozaikja található. A rétek természetvédelmi állapota jó, és mivel májusban a réti ecsetpázsit egyedsűrűsége nagy, lehetetlen nem észrevenni ezeket.

A Lendva folyó nyugati ágának iszapos, nyílt felszínein átmeneti növényközösségek alakulnak ki, melyek a nyári alacsony vízszintnél figyelhetőek meg. Egyébiránt e terület látogatására a legjobb a május második felétől kezdődő időszak.

Bakszakáll egy üde kaszálóréten. (BT)

Goat's-beard in a wet hay meadows. (BT)

LEDAVA LAKE

Footpaths: Bernardina pot

Habitat types: Transitional communities of muddy soil (3130), wet hay meadows (6510)

Parking place, resting place: You can park on the SE side of the lake, next to the reservoir dike at the beginning of Bernardina pot, or on the SW side of the lake at the Ropoča village fire station.

Hay meadows (6510) can be seen in a mosaic with tall sedges along the Ledava north of the Ledava Lake. The meadows are well-preserved and because of their high density of Meadow Foxtail, in the month of May, it is impossible to miss them.

Transitional communities of muddy soil can be observed on the western branch of the western bank of the Ledava Lake only in summer when the water level is low. Otherwise, the best time to see this area is from the second half of May on.

ŽENAVLJE

Útvonalak: Pomurska planinska pot

Élőhelytípusok: Kékperjés láprétek (6410)

Parkoló, pihenőhely: A főút melletti parkolóban lehet megállni, Ženavlje falutól délre és a belga légkörkutatók hőléggallonjának 1934-es leszállását megörökítő emlékmű mellett.

A Pomurje hegyi út mentén – ha Gornji Petrovci (Péterhegy) felől érkezünk – az út jobb oldalán, a parkolóhely előtt mozaikos szerkezetben nedves rétek láthatók. A Natura 2000 élőhelytípus felismerhető megjelenése júliusban alakul ki, amikor a nádképű kékperje és az őszi vérfű virágzik.

Nedves rétek nádképű kékperjével. (DE)

Wet meadows with Tall Moor-grass. (DE)

ŽENAVLJE

Footpaths: Pomurska planinska pot

Habitat types: Moor-grasses (6410)

Parking place, resting place: You can park in a regular car park by the main road, south of the Ženavlje village, and next to the memorial to the landing of a hot-air balloon with Belgian stratosphere researchers in 1934.

Along the Pomurska planinska pot you can see a mosaic of wet meadows on the right side of the road before the parking place if you are coming from Gornji Petrovci. The Natura 2000 habitat type develops its recognizable appearance in July when Tall Moor Grass and Great Burnet are in bloom.

KRIŽEVCI – VREJ

Útvonalak: Pomurska planinska pot, E7

Élőhelytípusok: Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek (6210^(*)), Fajgazdag szórfűgyepek (6230^{*})

Parkoló, pihenőhely: A Kučan étterem parkolójában lehet parkolni.

Križevciben két útvonal mentén ismerkedhetünk meg a két Natura 2000 élőhelytípussal, amelyeket akkor láthatunk, ha körülbelül egy kilométert haladunk az úton a parkolótól nyugatra, a dombra való feljutás után. Az úttól délre egy régi gyümölcsösben nagyon jó állapotú félszáraz gyepek (6210^(*)) figyelhető meg, amely itt-ott savanyúbb gyepekbe (6230^{*}) megy át. Az úttól délre száraz gyepek kisebb töredékeit láthatjuk, amelyeket részben már eljellegtelenedtek. Ezek a gyepek május első felében a leggyönyörűbbek, amikor a két védett orchidea faj, az agárkosbor és a sömörös kosbor virágzik.

Agárkosbor (MP)

Green-winged Orchid (MP)

KRIŽEVCI – VREJ

Footpaths: Pomurska planinska pot, E7

Habitat types: dry grassland (6210^(*)), acid grassland (6230^{*})

Parking place, resting place: You can park in the car park in front of the Kučan restaurant.

In Križevci, you will get to know two Natura 2000 habitat types along the two footpaths, which can be seen if you go approximately one kilometre on the road to the west of the parking place after ascending the hill. South of the road in an old orchard, there is very well-preserved dry grassland (6210^(*)) which are here and there in transition to more acidic ones (6230^{*}). Small fragments of dry grassland which are being overgrown in parts are to be found south of the road. They are most beautiful in the first half of May when the Green-winged Orchid and Burnt Orchid – both protected species – are in bloom.

BERKOVCI

Útvonalak: Sladka pot

Élőhelytípusok: Sík-és dombvidéki kaszálórétek (6510)

Parkoló, pihenőhely: A berkovci kereszteződésnél lehet parkolni, az információs tábla melletti, asztalokkal és padokkal ellátott pihenőhelynél, vagy kissé délebbre haladva a Rátkalaki-pataknál, a Császár-malomnál levő parkolóban. A sétát a Ratkovciban (Rátkalak) található Gorički raj sajtüzemnél vagy a Medičarstvo Celec mézárusnál is kezdhethjük.

A Berkovci főútjától délre, főként a kijelölt utaktól keletre fekvő üde kaszálóréteket az első kaszálás előtt a magas és sűrű növényzetről lehet felismerni, amelyben nemcsak pelyhes selyemperje és réti ecsetpázsit, hanem tejoltó galaj, mezei varfű, orvosi tisztesfű és csomós szittyó is nő.

Nedves kaszálórétek. (BT)

Wet hay meadows. (BT)

BERKOVCI

Footpaths: Sladka pot

Habitat types: wet hay meadows (6510)

Parking place, resting place: You can park at the intersection in Berkovci, next to the resting area with an information panel, tables, and benches, or a little further to the south, at the Ratkovski brook, in the car park at the Časarov mlin. You can also start walking at the Gorički raj cheese factory in Ratkovci or at Medičarstvo Celec honey seller.

Wet hay meadows laying south of the main road in Berkovci, particularly east of the marked trails, can be recognized, before the first mowing, by tall and dense turf in which you can see not only Yorkshire-fog and Meadow Foxtail, but also Lady's Bedstraw, Field Scabious, Betony and Compact Rush.

SELO – ROTUNDA SV. NIKOLAJ

Útvonalak: Pomurska planinska pot, Prosenjakovska pot

Élőhelytípusok: Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek (6210^(*)), Fajgazdag szőrfűgyepek (6230^{*}), Sík-és dombvidéki kaszálórétek (6510)

Parkoló, pihenőhely: A Selo–Prosenjakovci útnál kialakított parkolóban lehet parkolni az információs bódénál, a körtemplomtól körülbelül 200 m-re keletre.

A műút mentén a száraz és nedves gyepek csoportjából három Natura 2000 élőhelytípust találunk. A tavasszal agárkosborban bővelkedő száraz gyepek a körtemplom és a temető szomszédságában levő lejtőkön helyezkednek el, míg szőrfűgyepeket (6230^{*}) a körtemplomtól északra, az erdő és a tó között láthatunk. Üde kaszálórétek (6510) a templomtól délre eső Kebele-patak mentén láthatók.

Száraz rétek a román stílusú körtemplomnál. (BT)

Dry meadows at the Romanesque Rotunda. (BT)

SELO – ST.NICHOLAS' ROTUNDA CHURCH

Footpaths: Pomurska planinska pot, Prosenjakovska pot

Habitat types: dry grassland (6210^(*)), acid grassland (6230^{*}), wet hay meadows (6510)

Parking place, resting place: You can park in a regular car park at the information cabin by the Selo–Prosenjakovci road, approximately 200 m east of the Rotunda church. Three Natura 2000 habitat types from the groups of dry and wet grasslands are to be found along the maintained footpaths. Dry grasslands with a wealth of the Green-winged Orchid in springtime are situated on the slopes in the neighbourhood of the Rotunda church and graveyard, while acid grasslands (6230^{*}) are to be found north of the Rotunda between the forest and the pool. Wet hay meadows (6510) can be seen on the plains along the Kobilje brook south of the church.

MOTVARJEVCI/SZÉCSISZENTLÁSZLÓ

Útvonalak: Martinova pot

Élőhelytípusok: Kékperjés láprétek (6410)

Parkoló, pihenőhely: Autóval a faluban vagy a Puhan étteremnél lehet megállni, a felkeresni kívánt élőhelytípusok területétől körülbelül 300 m-re dél-keletre.

A Martinova pot/Szent Márton-út főként kékperjések alkotta élőhelykomplexumoktól keletre, Motvarjevci/Szentlászlón halad át. Májusban több ritka növényt is megcsodálhatunk itt, mint például a szibériai nősziromot és a sárga sásliliomot; nyáron pedig – júliustól szeptemberig – kornistárnicsot, kenyérbélcickafarkot és mocsári gólyaortt láthatunk. A nem megfelelő kaszálás miatt a kékperjéseket egyre inkább benövi az augusztusban virágzó, idegenhonos özönnövény, a magas aranyvessző.

Májusban a réteket a sárga sásliliom színezi sárgára. (MP)

In May, the meadows are coloured yellow by the Yellow Day-lily. (MP)

MOTVARJEVCI/SZÉCSISZENTLÁSZLÓ

Footpaths: Martinova pot

Habitat types: Moor-grasses (6410)

Parking place, resting place: You can park your car in the village, or at the Puhan restaurant, approximately 300 m to the south-east of the site with habitat types.

The Martinova pot runs through Motvarjevci/Szentlászló, east of the wet-meadow complexes with the prevailing Natura 2000 habitat type of Molinia meadows. In May, rare plants such as Siberian Iris and Yellow Day-lily can be admired here, and in summer, from July to September, you will see Marsh Gentian, Sneezewort and Marsh Cranesbill. Because of irregular mowing, the Molinia meadows are considerably overgrown by the alien invasive species Giant Goldenrod, which flowers in August.

VELIKA IN MALA POLANA

Útvonalak: Polanska pot

Élőhelytípusok: Hírnaras patakok (3260), Sík-és dombvidéki kaszálórétek (6510)

Parkoló, pihenőhely: Parkolásra a Vermida Inn előtt vagy Velika Polana központjában van lehetőség.

A Polanai út mentén gazdag folyóvízi vegetációt láthatunk víziboglárkával, mocsárhúrral és más növényekkel a Črnec-patakban, a Črni-patakkaal való összefolyása előtt, a Mala Polana közelében található Copek-malomnál, valamint a Libenica-pataknál, amely a Polanai út egy része mentén halad Velika Polana mellett.

A kaszálórétek más üde élőhelytípusokkal váltakoznak a Velika és Mala Polanától délre haladó tanösvény mentén.

Üde rét-mozaik. (BT)

Wet grassland mosaics. (BT)

VELIKA POLANA AND MALA POLANA

Footpaths: Polanska pot

Habitat types: Vegetation of running waters (3260), wet hay meadows (6510)

Parking place, resting place: Parking is available in front of the Vermida ranch or in the centre of Velika Polana.

Along the Polanska pot you can see vegetation of running waters with Water-crowfoots, Water-starwort and other plants in the Črnec before its confluence to the Črni potok at the Copekov mlin (Mala Polana), and in the Libenica, which follows a part of the Polanska pot near Velika Polana. Hay meadows are alternatingly intertwined with other wet habitat types along a circular trail south of Velika and Mala Polana.

SZAKONYFALU/SAKALOVCI

Útvonalak: Nyugati pont tanösvény

Élőhelytípusok: hegyi kaszálórétek (6520)

Parkoló, pihenőhely: A falu központjában lehet parkolni.

A (magyar tipológia szerinti) hegyi réteket Szakonyfalutól délre, a Grajka-patak fölötti lejtőkön, az útvonal északról délre haladó részénél lehet megfigyelni. Mivel a területet régóta nem trágyázták, ezek a rétek fajgazdagok és sokszínűek.

Réti szegfű (MP)

Maiden Pink (MP)

SZAKONYFALU/SAKALOVCI

Footpaths: Nyugati pont tanösvény

Habitat types: mountain grassland (6520)

Parking place, resting place: You can park in the village centre.

Mountain grasslands (according to the Hungarian typology) can be seen south of the Sakalovci village, on the slopes above the Grajka brook, on the north to south running part of the footpath. Because of the abandoned and not fertilized soil these meadows are species-rich and colourful.

RITKAHÁZA/RITKAROVCI

Útvonalak: Kétvölgy–Verica tanösvény

Élőhelytípusok: Kékperjés láprétek (6410), Sík-és dombvidéki kaszálórétek (6510), Hegyi kaszálórétek (6520)

Parkoló, pihenőhely: Az információs tábla mellett lehet parkolni, ahol az út a völgybe ereszkedik.

Ritkaháza/Ritkarovci térségében három Natura 2000 élőhelytípust ismerhetünk meg. A (magyar tipológia szerinti) hegyi kaszálórétek a körül enyhén lejtős és száraz részein helyezkednek el. A kaszálórétek a völgyek szegélyén találhatóak, sem túl száraz, sem túl nedves talajon, a tanösvény nyugati részén pedig üde és trágyázásmentes talajon kékperjéseket láthatunk.

Az üstökös gyöngyike leromlott talajon nő. (BT)

Tassel Hyacinth thrives on barren ground. (BT)

RITKAHÁZA/RITKAROVCI

Footpaths: Kétvölgy–Verica tanösvény

Habitat types: Moor-grasses (6410), wet hay meadows (6510), mountain grassland (6520)

Parking place, resting place: Parking is available next to the information panel where the footpath descends to the valley.

In the area of Ritkarovci/Ritkaháza, you can observe three Natura 2000 habitat types. Mountain grasslands (according to the Hungarian typology) are situated on gently sloping and dry parts along the circular footpath. Hay meadows are to be found on the fringes of valleys where the soil is neither too dry nor too wet. And on the wet and not fertilized soils by the western part of the circular footpath you can see Molinia meadows.

ORFALU/ANDOVCI

Útvonalak: Zelena vez Budinci–Andovci, Áfonyás tanösvény

Élőhelytípusok: Kékperjés láprétek (6410), Hegyi kaszálórétek (6520)

Parkoló, pihenőhely: A Porabska domačija/szlovén ház mellett parkolhatunk, ahol a Kis-Triglav emlékmű áll.

Orfaluban két útvonal mentén, két Natura 2000 élőhelytípust figyelhetünk meg: hegyi kaszálórétek (a magyar tipológiának megfelelően) a szóban forgó terület nyugati oldalán, a falu központjában található. Alattuk, a falun átvezető út mindkét oldalán üde és tápanyagszegény talajon kialakult réteket pillanthatunk meg, amelyeken a – különösen nyáron és ősszel – jellegzetes megjelenésű nádképű kékperje alkot gyepet.

Hegyi kaszálórétek (magyar tipológia szerint), és a távolban orfalui kékperjések. (BT)

Mountain grasslands (according to the Hungarian typology), and in the distance Moor-grasses in the Andovci village. (BT)

ORFALU/ANDOVCI

Footpaths: Zelena vez Budinci–Andovci, Áfonyás tanösvény

Habitat types: Molinia meadows (6410), mountain grassland (6520)

Parking place, resting place: You can park next to the Porabska domačija/ Slovenian House, where the Little Triglav monument is erected.

Along two trails in Andovci you can see two Natura 2000 habitat types: mountain grasslands (according to the Hungarian typology) can be found on the western side of the selected area, in the village centre. Below them, on the more humid parts on both sides of the road through the village, you will discover – particularly in summer and autumn – wetter and nutrient-poorer meadows with tufts of characteristic Tall Moor-grass.

SZALAFŐ/SOLA

Útvonalak: Pot stražarjev, Szala-menti tanösvény

Élıhelytípusok: Kékperjés láprétek (6410), Sík- és dombvidéki kaszálórétek (6510)

Parkoló, pihenőhely: Autóval az út mellett, a falu délnyugati részén fekvő kavicsos területen lehet megállni, illetve a pityerszeri szabadtéri múzeumnál vagy a templom mellett.

Az út mentén nagy területen üde kaszálórétek és kékperjések láthatók. A leromlott talaj következtében alacsony növekedést mutató gyepeken, magasabban fekvő, szárazabb gyepekre jellemző fajokkal is találkozhatunk. A sárga virágú kakascímeren felül ezeken a réteken északi galaj, őszi vérfű és néhány csenkesz figyelhető meg.

Rétek Szalafő szomszédságában. (BT)

Meadows near Sola. (BT)

SZALAFŐ/SOLA

Footpaths: Pot stražarjev, Szala-menti tanösvény

Habitat types: Moor-grasses (6410), wet hay meadows (6510)

Parking place, resting place: You can park your car by the road, on the gravel area in the south-west part of the village, or at the open-air Museum in Pityerszer or next to the church.

Hay meadows and Molinia meadows can be seen on large surfaces by the road. The turf is low, and because of the barren, elevated ground here and there, you can also find species which are typical of drier grasslands. In addition to the yellow-flowering Rattles you can also see Northern Bedstraw, Great Burnet and some of the Fescues on these meadows.

SZOMORÓC/SOMORCI

Útvonalak: Martinova pot, Fűrge cselle-Szomoróczi tanösvény

Élőhelytípusok: Kékperjés láprétek (6410), Sík- és dombvidéki kaszálórétek (6510)

Parkoló, pihenőhely: Az út mellett van parkolási lehetőség, rögtön a szlovén-magyar határ átlépése után, vagy a temető melletti parkolóban, az országhatártól körülbelül 300 m-re keletre.

Szomoróc közelében mozaikos kaszálóréteket csodálhatunk meg. A kissé magasabban fekvő és kevésbé nedves területeken üde kaszálórétek terülnek el, amelyeken réti ecsetpázsit és őszi vérfű nő, a völgyaljakon pedig magaskórósok és magassásrétek váltakoznak kékperjés állományokkal. Néhány helyen az idegenhonos magas aranyvessző özönli el a nem rendszeresen kaszált állományokat, kiszorítva ezzel az őshonos növényfajokat.

Az őszi vérfű a virágzása előtt jellegzetes fogazott leveleiről ismerhető fel. (BT)

Before flowering, the Great Burnet can be recognized by its characteristic pinnate leaves. (BT)

SZOMORÓC/SOMORCI

Footpaths: Martinova pot, Fűrge cselle-Szomoróczi tanösvény

Habitat types: Molinia meadows (6410), wet hay meadows (6510)

Parking place, resting place: You can park by the road immediately after crossing the border between Slovenia and Hungary, or in the car park next to the cemetery, approximately 300 m east of the national border.

In the vicinity of Somorci, you can admire a mosaic of wet grasslands. Somewhat elevated and less wet locations are covered with wet hay meadows with Meadow Foxtail and Great Burnet, while tall herbs and tall sedges are intertwined with stands of Tall Moor-grass on the more levelled and humid ground. In some places the alien Goldenrod invades stands which are not mowed regularly, overgrowing indigenous plant species.

ŐRIMAGYARÓSD

Útvonalak: Malomgát tanösvény

Élőhelytípusok: Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja (3150), Ártéri mocsárrétek (6440)

Parkoló, pihenőhely: Megszokott kavicsos parkolóban parkolhatunk a két tó között haladó főútnál (Kossuth út) levő buszmegálló mellett.

Őrimagyarósd térségében két Natura 2000 élőhelytípussal ismerkedhetünk meg. Ha délről észak felé haladunk az úton, először egy hínárnövényzettel bőségesen benőtt tó tárul a szemünk elé. A tó sajnos körbe van kerítve, ezért a növényzetet közelről nem nézhetjük meg. Az úton továbbhaladva a patak melletti sík részen mocsárrétet láthatunk, amely fa gyaloghídon keresztül érhető el.

Tó állóvízi vegetációval. (BT)

A pond with standing water vegetation. (BT)

ŐRIMAGYARÓSD

Footpaths: Malomgát tanösvény

Habitat types: vegetation of standing waters (3150), Pannonian alluvial meadows (6440)

Parking place, resting place: You can park on a regular gravel car park next to the bus station by the main road (Kossuth street) between the two lakes.

In the area of Őrimagyarósd you can find two Natura 2000 habitat types. If you walk the footpath in the south to north direction, you will first see a pond abundantly overgrown with vegetation of standing waters. Unfortunately, the pond is fenced, and so you cannot get a close view of the vegetation. Further on along the footpath, on the plain by the brook, you will see a flood-meadow which can be reached across a wooden footbridge.

Az ismertetőben szereplő fajok háromnyelvű felsorolása.

Trilingual list of species mentioned in the Guide.

Magyar név Hungary name	Angol név English name	Latin név Latin name
-	Long-stalked Pondweed	<i>Potamogeton praelongus</i>
Agárkosbor	Green-winged Orchid	<i>Orchis morio</i>
Alacsony fűzény	Grass-poly	<i>Lythrum hyssopifolia</i>
Angolperje	Perennial Rye-grass	<i>Lolium perenne</i>
Apró békalencse	Common Duckweed	<i>Lemna minor</i>
Apró csetkáká	Needle Spike-rush	<i>Eleocharis acicularis</i>
Aranyzab	Yellow Oat-grass	<i>Trisetum flavescens</i>
Barna palka	Brown Galingale	<i>Cyperus fuscus</i>
Békatutaj	Frogbit	<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>
Bodros békaszőlő	Curled Pondweed	<i>Potamogeton crispus</i>
Bojtos-békalencse	Greater Duckweed	<i>Spirodela polyrhiza</i>
Borjúpázsit	Sweet Vernal-grass	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
Cérnatippan	Common Bent	<i>Agrostis tenuis</i>
Csenkesz	Fescue	<i>Festuca sp.</i>
Csermelyaszat	Brook Thistle	<i>Cirsium rivulare</i>
Csomós szittyó	Compact Rush	<i>Juncus conglomeratus</i>
Pelyhes zabfű	Downy Oat-grass	<i>Helictotrichon pubescens</i>
Enyves szegfű	Sticky Catchfly	<i>Lychnis viscaria</i>
Északi galaj	Northern Bedstraw	<i>Galium boreale</i>
Franciaperje	False Oat-grass	<i>Arrhenatherum elatius</i>
Festő zsoltina	Saw-wort	<i>Serratula tinctoria</i>
Firenzei hölgymál	King devil hawkweed	<i>Hieracium bauginii</i>
Gyepes sédbúza	Tufted Hair-grass	<i>Deschampsia caespitosa</i>
Háromfogfű	Heath-grass	<i>Danthonia decumbens</i>
Háromporzós látonya	Three Stamened Waterwort	<i>Elatine triandra</i>
Hasznos földitömjén	Burnet-saxifrage	<i>Pimpinella saxifraga</i>
Hegyi pacsirtafű	Common Milkwort	<i>Polygala vulgaris</i>
Heverő iszapfű	Prostrate false pimpernel	<i>Lindernia procumbens</i>
Heverő tócsahúr	Water-purslane	<i>Peplis portula</i>
Hínáros békaszőlő	Perfoliate Pondweed	<i>Potamogeton perfoliatus</i>
Iszapgyopár	Marsh Cudweed	<i>Gnaphalium uliginosum</i>
Iszappalka	Sedge species	<i>Cyperus michelianus</i>
Iszaproit	Water mudwort	<i>Limosella aquatica</i>
Kacúros véreslapu	Flatweed	<i>Hypochoeris radicata</i>
Kanadai aranyvessző	Canadian Goldenrod	<i>Solidago canadensis</i>
Kenyérbél cickafark	Sneezewort	<i>Achillea ptarmica</i>
Kolokán	Water-soldier	<i>Stratiotes aloides</i>
Kornistárnics	Marsh Gentian	<i>Gentiana pneumonanthe</i>
Közepes rezgőfű	Quaking-grass	<i>Briza media</i>
Közönséges bakszakáll	Goat's-beard	<i>Tragopogon pratensis</i>
Közönséges oroslánfóg	Rough Hawkbit	<i>Leontodon hispidus</i>
Közönséges tóalma	Hampshire-purslane	<i>Ludwigia palustris</i>
Kúszó boglárka	Creeping Buttercup	<i>Ranunculus repens</i>
Lila ökörfarkkóró	Purple Mullein	<i>Verbascum phoeniceum</i>
Magas aranyvessző	Early Goldenrod	<i>Solidago gigantea</i>
Magassások	Tall sedges	<i>Carex spp.</i>
Mezei perjeszittyó	Field Wood-rush	<i>Luzula campestris</i>
Mezei varfű	Field Scabious	<i>Knautia arvensis</i>
Mocsárhúr	Water-starwort	<i>Callitriche sp.</i>

Magyar név Hungary name	Angol név English name	Latin név Latin name
Mocsári ecsetpázsit	Orange Foxtail	<i>Alopecurus aequalis</i>
Mocsári gőlyaorr	Marsh Cranesbill	<i>Geranium palustre</i>
Nádképu kékperje	Tall moor grass	<i>Molinia caerulea</i> ssp. <i>arundinacea</i>
Nádképu csenkesz	Tall Fescue	<i>Festuca arundinacea</i>
Órdőgharaptafu	Devil's-bit Scabious	<i>Succisa pratensis</i>
Orvosi bakfú	Betony	<i>Betonica officinalis</i>
Őszi füzértekeres	Autumn Lady's-tresses	<i>Spiranthes spiralis</i>
Őszi vérfú	Great Burnet	<i>Sanguisorba officinalis</i>
Palkasás	Bohemian Sedge	<i>Carex bohemica</i>
Pántlikafú	Reed Canary-grass	<i>Phalaris arundinacea</i>
Pelyhes selyemperje	Yorkshire-fog	<i>Holcus lanatus</i>
Pénzlevelu lizinka	Creeping-Jenny	<i>Lysimachia nummularia</i>
Pusztai csenkesz	Furrowed fescue	<i>Festuca rupicola</i>
Rekettye	Greenweed	<i>Genista</i> sp.
Réti csenkesz	Meadow Fescue	<i>Festuca pratensis</i>
Réti ecsetpázsit	Meadow Foxtail	<i>Alopecurus pratensis</i>
Réti kakukkszegfú	Ragged-Robin	<i>Lychnis flos-cuculi</i>
Réti lednek	Meadow Vetchling	<i>Lathyrus pratensis</i>
Réti perje	Smooth Meadow-grass	<i>Poa pratensis</i>
Réti szegfú	Maiden Pink	<i>Dianthus deltoides</i>
Réti útifú	Hoary Plantain	<i>Plantago media</i>
Rövidkocsányu iszapfú	Yellow Seed False Pimpernel	<i>Lindernia dubia</i>
Sápadt sás	Pale Sedge	<i>Carex pallescens</i>
Sárga nőszirm	Yellow Iris	<i>Iris pseudacorus</i>
Sárga sásliliom	Yellow Day-lily	<i>Hemerocallis lilio-asphodelus</i>
Sómörös kosbor	Burnt Orchid	<i>Orchis ustulata</i>
Sovány ibolya	Heath Dog-violet	<i>Viola canina</i>
Sovány perje	Rough Meadow-grass	<i>Poa trivialis</i>
Sudár rigószegfú	Species of chickweed	<i>Moenchia mantica</i> subsp. <i>mantica</i>
Sudár rozsnok	Upright Brome	<i>Bromus erectus</i>
Szárnyas rekettye	Winged Greenweed	<i>Genista sagittalis</i>
Szeplős szegfú	Deptford Pink	<i>Dianthus armeria</i>
Szibériai nőszirm	Siberian Iris	<i>Iris sibirica</i>
Szörfú	Mat-grass	<i>Nardus stricta</i>
Szürke aszat	Queen Anne's thistle	<i>Cirsium canum</i>
Taréjos cincor	Crested Dog's-tail	<i>Cynosurus cristatus</i>
Tejoltó galaj	Lady's Bedstraw	<i>Galium verum</i>
Tippan	Bent	<i>Agrostis</i> sp.
Tojásdad csetkaka	Southern Spike Rush	<i>Eleocharis ovata</i>
Torzika boglárka	Celery-leaved Buttercup	<i>Ranunculus sceleratus</i>
Ústökös gyöngyike	Tassel Hyacinth	<i>Muscari comosum</i>
Úveglevelu békaszfú	Shining Pondweed	<i>Potamogeton lucens</i>
Vérontófú	Tormentil	<i>Potentilla erecta</i>
Vízi rucadórom	Floating fern	<i>Salvinia natans</i>
Víziboglárkák	Water-crowfoots	<i>Ranunculus</i> subg. <i>Batrachium</i>
Vízidara	Rootless Duckweed	<i>Wolffia arrhiza</i>
Vízimohák	Water mosses	-
Vörös csenkesz	Red Fescue	<i>Festuca rubra</i>
Vörös here	Red Clover	<i>Trifolium pratense</i>
Vízi hídör	Common Water-plantain	<i>Alisma plantago-aquatica</i>

Irodalom/Literature and references:

Bakan B., 2012. Rastline; Goričko-Porabje-Őrség-Mura, Prleška razvojna agencija, Ljutomer. 60 pp.

Böläni J., Molnár Zs., Illyés E. & Kun A., 2007. A new habitat classification and manual for standardized habitat mapping. *Annali di Botanica*, N. S. 7: 105–126.

Čarni A., 2003. Vegetation of cultivated grasslands in the Goričko region (NE Slovenia) [Vegetacija gojenih travnikov na Goričkem (NE Slovenija)]. *Acta biol. slov.* 44(4): 13–27.

Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (Uradni list L 206 z dne 22.07.1992, str. 7), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2006/105/ES z dne 20. novembra 2006 (Uradni list L 363 z dne 20. 12. 2006, str. 368) (Direktiva o habitatih)

Interpretation manual of European Union habitats. European commission DG Environment, 2007. 144 pp.

Jogan N., Kaligarič M., Leskovar I., Seliškar A. & Dobravec J., 2004. Habitatni tipi Slovenije HTS 2004: tipologija. Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Agencija RS za okolje, Ljubljana. 64 pp.

Kaligarič M., Škornik S., Štumberger B., Hönigsfeld-Adamič M. & Petrinec V., 2004. Bio- inventarizacija krajinskega parka Goričko (končno poročilo) [Bioinventory of nature park Goričko (final report)]. 126 pp.

Kuštor V., 2006. Krajinski park Goričko živi z naravo. Javni zavod Krajinski park Goričko, Grad. 94 pp.

Škornik S., 2003. Suha travišča reda *Brometalia erecti* Koch 1926 na Goričkem (SV Slovenija). *Hacquetia* 2/1:71–90.

Škornik, S., Šajna N., Kramberger B., Kaligarič S. & Kaligarič M., 2008. Last Remnants of Riparian Wooded Meadows along the Middle Drava River (Slovenia): Species Composition is a Response to Light Conditions and Management. *Folia Geobot.* 43: 431–445.

Szabolcs S, Verovnik R., Imréné B., Gábor C., Bálint H., Kogovšek N., Rebeušek F., Zoltán S., Márton S., Szentirmai I., & Zakšek B., 2012. Atlas dnevnih metuljev Őrség-Goričko, Narodni park Őrség. 250 pp.

Szabolcs S. & Szentirmai I., 2012. Dnevni metulji Őrség-Goričko, Narodni park Őrség. 59 pp.

Élőhelyek, Turistakalauz a Goričko-Rábavidék-Őrség-Mura védett területén található túristautak és tanösvények látogatói számára/Habitats, Guide for visitors on footpaths and educational trails in nature protected areas Goričko-Porabje-Őrség-Mura

GORIČKO-PORABJE-ŐRSÉG-MURA

Élőhelyek/Habitats

Szerzők/*Authors*: Branka Trčak in Monika Podgorelec

(Center za kartografijo favne in flore/Centre for Cartography of Fauna and Flora)

Fényképek/*Photos*: Branka Trčak (BT, vključno s fotografijo na str. 34/Including the photo on page 34), Monika Podgorelec (MP, vključno s fotografijo na naslovnici/Including the cover photo), Darja Erjavec (DE), Gregor Domanjko (GD)

Angolra fordította és lektorálta/*English lecture translation by*:

Mojca Japelj Mužič, Lidija Jurman

Magyarra fordította és lektorálta/*Hungarian lecture translation by*: Zsuzsa Csaba

Grafikai tervezés/*Graphic design*: Ignac Meden

Nyomdai előkészítés és nyomás/*Prepress and printing*: Atelje za črko in sliko

Kiadja/*Published by*: Javni zavod Krajinski park Goričko,
Grad 191, 9264 Grad, www.park-goricko.org

Finanszírozás/*Funding*:

Operativni program Slovenija-Madžarska 2007–2013/
Szlovénia-Magyarország Operatív Program 2007–2013

Projekt/Project:

Natura 2000 élőhelyek fenntartható hasznosítása a szlovén-magyar határ mentén, «Harmóniában a tájjal/Sustainable use of Natura 2000 habitats along the Slovenian-Hungarian border, »Landscape in harmony«

Vodilni Partner/Lead Partner: Narodni park Őrség

A GTP ÁI projektvezetője/*Project Manager for GNP PI*: Stanislava Dešnik

Projektkoordinátor/*Project Coordinator*: Gregor Domanjko

Ez a kiadvány az EU és a Gazdasági Fejlesztési és Technológiai Minisztérium anyagi támogatásával készült; a kiadvány tartalmáért kizárólag a Goričko Tájvédelmi Park tartozik felelősséggel, és semmilyen módon nem tekinthető úgy, hogy az EU álláspontját tükrözi./This publication has been prepared with financial support of the EU and the Ministry of Economic Development and Technology; the Goričko Nature Park Public Institute

is solely responsible for its contents and it can in no way be considered to reflect the views of the EU.

Nyomott mennyiség: 2500 példány szlovén-angol nyelven, 2500 példány magyar-angol nyelven (1. kiadás)/
Printing run: 2500 copies in the Slovene-English languages, 2500 copies in the Hungarian-English languages (1st print).

Kiadva: 2012. szeptember/*Published*: September 2012

CIP katalogizálási adatok

Nemzeti és Egyetemi Könyvtár, Ljubljana

574.2(497.411-751.3)

574.2(439.111-751.3)

TRČAK, Branka, 1974-

Goričko, Porabje, Őrség, Mura : élőhelyek : ismertető a természetvédelmi területeken található kijelölt turistautak/ tanösvények látogatói számára = habitats : guide for visitors on marked footpaths/trails in nature protected areas / Branka Trčak, Monika Podgorelec ; [angolra fordította Mojca Japelj Mužič, Lidija Jurman, magyarra fordította Zsuzsa Csaba ; fényképek Branka Trčak ... et al.]. - Goričko : Javni zavod Krajinski park, 2012

ISBN 978-961-92147-5-6

1. Podgorelec, Monika, 1981-
264376064

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

Skupni tehnični sekretariat Slovenija-Madžarska 2007-2013
Ulica škofa Maksimilijana Držečnika 6 · SI-2000 Maribor
Tel.: +386 (0)2 2294-234, w E-mail: jts-si-hu.svlr@gov.si · Web: <http://si-hu.eu>

Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság

9941 Őrzsénpéter, Siskaszér 26/A · Tel.: +36 94 548-034; Fax: +36 94 428-791
E-mail: orseginp@onp.kvvm.hu · Web: <http://onp.nemzetipark.gov.hu>

Javni Zavod Krajinski Park Goričko

Grad 191, 9264 Grad · Tel.: +386 2 551-88-64
E-mail: park.goricko@siol.net · Web: <http://www.park-goricko.org>

Prleška razvojna agencija

Prešernova 2, Ljutomer · Tel.: +386 41 797-613
E-mail: goran@prlekija.com · Web: <http://www.prlekija.com>

Apátistvánfalva Község Önkormányzata

9982 Apátistvánfalva, Fő út 143. · Tel.: +36 94 536-001
E-mail: korjapif@t-online.hu · Web: www.apatistvanfalva.hu

**EKOLOŠKI CENTER
SVIT**

Ekološki Center SVIT
Gornja Bistrica 198, 9232 Črenšovci · Tel.: +386 31 646-454,
E-mail: svit.ekoloskicenter@gmail.com · Web: <http://www.eko-svit.si/>

Spletna stran/Project website:
<http://landscapeinharmony.eu>

Investing in your future

Operation part financed by the European Union
European Regional Development Fund